

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE

A R R E S T

Nr. 95.765 van 22 mei 2001

A. 80.872/XIII-889

In zake : **BERVELT** Viviane,
Klaprozenstraat 13
1850 Grimbergen,

tegen :

het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
vertegenwoordigd door zijn Regering,

dat woonplaats heeft gekozen bij
Mr. Jean-Paul LAGASSE, advocaat,
Jamblinne de Meuxplein 41
1030 Brussel.

DE RAAD VAN STATE, XIIIe KAMER,

Gezien het op 12 oktober 1998 ingediende verzoekschrift, waarbij Viviane BERVELT de nietigverklaring vordert van de beslissing van de directeur van de dienst Huisvesting van het bestuur Ruimtelijke Ordening en Huisvesting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 11 augustus 1998, waarbij ze verplicht wordt 60.872 frank terug te betalen, wat neerkomt op één derde van de reeds gekregen renovatiepremie, en waarbij haar wordt meegedeeld dat haar dossier als afgedaan wordt beschouwd;

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van Mevr. DEBROUX, auditeur bij de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 21 september 2000, waarbij de neerlegging van het dossier en het verslag ter griffie wordt gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan de partijen, gezien het verzoek tot voortzetting van de procedure, ingediend door verzoekster, en gezien de laatste memorie van de verwerende partij;

Gelet op de beschikking van 26 januari 2001, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 8 maart 2001;

Gehoord het verslag van Mevr. GUFFENS, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van Mr. J. KAMALI, advocaat, die voor verzoekster verschijnt en van Mr. J.-P. LAGASSE, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van de heer NIHOUL, auditeur bij de Raad van State;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende gegevens dienstig zijn voor het onderzoek van het beroep:

1. Op 24 juli 1989 dient Viviane BERVELT bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een aanvraag in om een premie te krijgen voor de renovatie van een woning te Schaarbeek, Brabantstraat 13.

2. Na een onderzoek en bezoek ter plaatse deelt het Gewest Viviane BERVELT per brief van 11 december 1990 mee dat haar aanvraag om een renovatiepremie niet in aanmerking kan worden genomen, omdat "de geplande werkzaamheden niet de oorzaken wegnemen van de ongezonde situatie die voortvloeit uit de toestand van de douchecabine aan de ingang, naast de open keuken". Dat besluit is bevestigd op 13 december 1991 en 21 januari 1994.

3. Na de demarches van verzoekster die onder meer bevestigt dat ze bereid is om de gewenste sanitaire werkzaamheden uit te voeren, en na een nieuw onderzoek van het dossier wordt verzoekster op 13 mei 1994 ervan op de hoogte gebracht dat ze voldoet aan de in de regelgeving gestelde voorwaarden om een premie te krijgen die voorlopig op 182.618 frank is vastgesteld. Een derde van de

premie krijgt ze tijdens de werkzaamheden gestort. Daarbij wordt haar in herinnering gebracht dat alle renovatiewerkzaamheden binnen drie jaar moeten worden uitgevoerd en gefactureerd, in casu vóór 13 mei 1997.

4. Op 12 mei 1997 vult verzoekster het formulier "T" in waarin wordt bevestigd dat de werkzaamheden voltooid zijn.

5. Nadat op 30 juli 1998 een onderzoek is ingesteld om na te gaan of de werkzaamheden voltooid zijn, deelt de verwerende partij per brief van 11 augustus 1998 het bestreden besluit mee, dat als volgt gemotiveerd is:

" Op 30 juli 1998 heeft onze huisbezoeker, de heer Dimitriou, voor de zoveelste keer gecontroleerd of de renovatiewerkzaamheden waarop uw aanvraag van 24-07-1989 betrekking heeft, voltooid zijn, en tot zijn grote spijt heeft hij moeten vaststellen dat er weinig veranderd was sinds onze brief van 23 maart 1994.

Intussen zijn ook de drie jaar verstreken die u in onze brief van 13 mei 1994 (dus tot 13-05-1997) betreffende onze voorlopige toezegging waren toegekend.

Gelet op het feit dat wij bijna 5 jaar gediscussieerd hebben en brieven hebben uitgewisseld voordat wij een voorlopige belofte van toekenning konden opstellen, moeten wij u medelen dat uw dossier als afgedaan wordt beschouwd.

Dat betekent dat u ons 60.872 frank moet terugbetalen. Dat bedrag stemt overeen met het voorschot ten belope van één derde van de premie waarvan u op 3 juli 1995 in kennis was gesteld.

(...)

Het staat u evenwel vrij binnen zestig dagen na kennisgeving van deze brief een beroep tot nietigverklaring van dat besluit in te stellen bij de Raad van State (...);

Overwegende dat de verwerende partij een exceptie van onbevoegdheid opwerpt; dat ze van oordeel is dat de Raad van State niet bevoegd is om kennis te nemen van het beroep, aangezien de voorwaarden voor het verkrijgen van de premie ingesteld bij het koninklijk besluit van 29 december 1988 betreffende de toekenning van toelagen voor de renovatie van woningen gelegen in het Brusselse Gewest objectief zijn en geen discretionaire bevoegdheid verlenen aan de Minister; dat het geschil volgens haar betrekking heeft op een burgerlijk recht in de zin van artikel 144 van de Grondwet;

Overwegende dat verzoekster in haar wederantwoord stelt dat bepaalde voorwaarden van het besluit van 29 december 1988 waaraan moet worden voldaan om een renovatiepremie te kunnen krijgen weliswaar min of meer objectief zijn, maar dat andere en niet zomaar de eerste de beste (zoals de voorwaarde dat het moet gaan om een verbeterbare ongezonde woning) wel onder de

beoordelingsbevoegdheid vallen van de Minister die over een nagenoeg discretionaire bevoegdheid beschikt; dat ze van oordeel is dat de Raad van State tot op die hoogte bevoegd is, aangezien de vordering niet slaat op het recht op de premie, maar op het veroordelen van aspecten in het besluit in verband waarmee de Minister over een ruime beoordelingsbevoegdheid beschikt; dat zij als bewijs daarvoor aanhaalt dat de verwerende partij zelf in de bestreden handeling heeft vermeld dat bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring van haar besluit kon worden ingesteld; dat het volgens haar helemaal niet om een verschrijving gaat zoals de verwerende partij tracht vol te houden;

Overwegende dat verzoekster haar aanvraag om een renovatiepremie heeft ingediend op basis van het genoemde besluit van 29 december 1988 dat krachtens artikel 24 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 juli 1996 over hetzelfde onderwerp zowel van kracht was toen de aanvraag in 1989 werd ingediend als toen de bestreden handeling werd gesteld; dat de betwisting enerzijds betrekking heeft op de omstandigheid dat verzoekster verplicht is om de reeds geïnde premie aan de verwerende partij terug te betalen en anderzijds op de omstandigheid dat de verwerende partij volgens verzoekster verplicht zou zijn om het resterende bedrag van de premie uit te betalen;

Overwegende dat de weigering van de verwerende partij om de rest van de premie uit te betalen voortvloeit uit het feit dat het dossier blijkens de bestreden beslissing als afgedaan wordt beschouwd omdat de werkzaamheden niet binnen de gestelde termijn zijn uitgevoerd zoals in het bestreden besluit wordt aangegeven; dat artikel 9, § 4, b), van het koninklijk besluit van 29 december 1988 bepaalt dat "op straffe van verval van het recht op de renovatiepremie", "(...) de renovatiewerken binnen een termijn van drie jaar die ingaat op de datum van de toezegging, bedoeld in artikel 10, (dienen) te worden voltooid", dat "de afgevaardigde van de Minister (...) ter plaatse (kan) nagaan of de werken volledig uitgevoerd werden in overeenstemming met de aanvraag" en dat "de Minister (...) echter de (...) termijn (kan) verlengen wanneer hij oordeelt dat de vertraagde uitvoering van de renovatiewerken is toe te schrijven aan onvoorziene omstandigheden of aan een geval van overmacht"; dat daaruit volgt dat het verval van het recht op de premie voortvloeit uit het besluit zelf en dus automatisch geschiedt als de werkzaamheden niet binnen de gestelde termijn zijn uitgevoerd, zonder dat de Minister in verband met het verval van dat recht over enige beoordelingsbevoegdheid beschikt, behalve om de termijn in welbepaalde gevallen te verlengen; dat het recht in kwestie een subjectief recht van politieke aard is, aangezien het verbonden is aan een subsidie die de overheid met toepassing van

bepalingen betreffende het beleid inzake stadsvernieuwing en met het oog op het algemeen belang verleent om het vastgoedpatrimonium te beschermen en de werkgelegenheid in de bouwsector aan te wakkeren; dat alleen de gewone rechtbanken bevoegd zijn om kennis te nemen van het in het beroep behandelde geschil over het verval van zulk een recht, aangezien geen enkele wet een uitzondering op hun bevoegdheid bevat; dat verzoekster weliswaar aanvoert dat de bestreden handeling steunt op een foute interpretatie van de voorwaarden die in de verordeningsbepalingen aan het ontstaan van dat recht worden verbonden, alsook op een onjuiste voorstelling van de feiten, maar dat dit niet wegneemt dat de rechter zijn eigen oordeel in de plaats kan stellen van het oordeel dat moet worden geveld door een overheid die belast is met de toepassing van een bepaling, zelfs als bij die bepaling een subjectief recht wordt toegekend, en die daarbij moet nagaan of voldaan is aan de feitelijke en juridische voorwaarden die in die bepaling worden gesteld;

Overwegende, wat het verzoek om terugbetaling van de premie betreft, het tweede onderwerp van het beroep, dat dit niet alleen het logische gevolg is van het verval van het recht op de renovatiepremie, maar ook steunt op artikel 13, § 1, van het besluit van 29 december 1988 dat bepaalt:

- " § 1. (...) de ontvanger van de premie (is) ertoe gehouden het Gewest de hem krachtens dit besluit betaalde premie terug te storten, (...):
- a) wanneer een onjuiste of onvolledige verklaring werd afgelegd om de bij dit besluit toegekende premie ten onrechte te kunnen bekomen;
 - b) wanneer een inbreuk werd gepleegd op de aangegane verbintenissen, bedoeld in artikel 6.
- (...)"

dat artikel 6, § 1, inzonderheid bepaalt dat de eigenaar-bewoner het bezoek van de woning moet toestaan aan de afgevaardigde van de Minister; dat artikel 12, § 1, bepaalt dat het vaste bedrag van de premie "aan de aanvrager (wordt) vereffend na ontvangst door het Ministerie van het Brusselse Gewest van een volledig ingevuld, gedagtekend en ondertekend formulier dat de volledige voltooiing van de werken bevestigt"; dat de verwerende partij naar aanleiding van het bezoek van haar inspecteur in twijfel trekt dat die werkzaamheden volledig voltooid zijn, terwijl verzoekster het formulier had ingestuurd waarin die voltooiing wordt bevestigd;

Overwegende dat de bestreden handeling een toepassing vormt van de artikelen 55 en 57 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, die op de verwerende partij van toepassing zijn gemaakt bij artikel 71, § 1, van de

bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten; dat die artikelen als volgt luiden:

" Artikel 55. Iedere toelage verleend door het Rijk of door een rechtspersoon, die rechtstreeks of onrechtstreeks door het Rijk gesubsidieerd wordt, daarin begrepen ieder door hen zonder interest verleend terugvorderbaar voorschot, moet aangewend worden voor de doeleinden, waarvoor zij verleend werd.

Iedere toelagetrekker is ertoe gehouden verantwoording te verstrekken over de aanwending van de ontvangen bedragen, tenzij de wet hem daarvan vrijstelling verleent.

Behalve wanneer een wets- of verordeningsbepaling daarin voorziet, worden in iedere beslissing houdende toekenning van een toelage nauwkeurig de aard en de omvang van en de nadere regels omtrent de door de toelagetrekker te verstrekken verantwoording vermeld.

(...)

Artikel 57. Tot onmiddellijke terugbetaling van de toelage is gehouden de toelagetrekker:

1° die de voorwaarden niet naleeft, waaronder de toelage verleend werd;

2° die de toelage niet aanwendt voor de doeleinden, waarvoor zij verleend werd;

3° die de in artikel 56 bedoelde controle verhindert.

Blijft de toelagetrekker in gebreke de in artikel 55 bedoelde verantwoording te verstrekken, dan is hij gehouden tot terugbetaling ten belope van het deel dat niet werd verantwoord.

De terugvordering kan overeenkomstig art. 94 geschieden";

Overwegende dat het verzoek om terugbetaling, dat het tweede onderwerp van het beroep vormt, een toepassing is van dat artikel 57 dat bepaalt dat een toelagetrekker die niet de vereiste verantwoording verstrekt, "tot onmiddellijke terugbetaling van de toelage is gehouden", wat inhoudt dat de overheid over geen enkele beoordelingsbevoegdheid beschikt, noch omtrent het beginsel van de terugbetaling, noch omtrent het bedrag ervan; dat de gelding van de rechten en plichten van een toelagetrekker die niet voldoet aan de voorwaarden voor de toekenning van de toelage, voortvloeit uit de toepassing van de wet en niet uit een administratieve beslissing;

Overwegende dat daaruit volgt dat het werkelijke onderwerp van het beroep tot nietigverklaring betrekking heeft op subjectieve rechten van politieke aard; dat ook het geschil onder de bevoegdheid van de gewone rechter valt;

Overwegende, bijgevolg, dat de Raad van State niet bevoegd is om kennis te nemen van het beroep en dus ook niet van enig middel dat tot staving ervan wordt aangevoerd;

Overwegende dat de verwerende partij zelf verzoekster in de bestreden handeling erop heeft gewezen dat ze bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring kon instellen; dat ze verzoekster aldus verkeerd heeft ingelicht over het rechtscollege waartoe ze zich kon wenden; dat de kosten ten laste van de verwerende partij moeten komen,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Het beroep wordt verworpen.

Artikel 2.

De kosten, bepaald op 7.000 frank, komen ten laste van de verwerende partij.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de XIIIe kamer, op tweeëntwintig mei tweeduizend en één door:

de HH.	HANOTIAU,	kamervoorzitter,
	LEROY,	kamervoorzitter,
Mevr.	GUFFENS,	staatsraad,
Mevr.	MALCORPS,	griffier.

De Griffier,

De Voorzitter,

M.-Chr. MALCORPS.

M. HANOTIAU.

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.